

TEMA:
BROTT
OCH STRAFF
- valfaktabäfte valet 2018

 UNG VÄNSTER

Inledning

Både Moderaterna, Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna har utnämnt brottsligheten till en av sina viktigaste frågor så det kommer troligtvis ta upp stort utrymme under valrörelsen. Debatten om brottslighet är i regel reaktionär och högerpopulistisk och något vi sällan tjänar på att ta upp. När debatten väl kommer upp är vår roll att visa att det inte är hårdare straff och fler poliser som är lösningen, och varna för en amerikansk utveckling med hårda straff, många brott och överfulla fängelser.

Narkotikapolitik

Ung Vänster är för en restriktiv drog- och alkoholpolitik. Inte för att vi anser att det på någon moralisk grund är fel att berusa sig, utan för att vi ser vilka konsekvenser alkohol och narkotikamissbruk får. Därför för vi en politik för att motverka missbruk och beroende. Vi ser att orsakerna till problemen är många och har många olika skäl. Vi tror inte att hårdare straff är det som kommer vara lösningen på beroende och missbruk.

Vi vill inte att fler ska riskera att hamna i missbruk, därför är vi motståndare till förslag som skulle legalisera idag icke legala droger. Det hade öppnat upp en större marknad för att gör vinst på människor i beroende och skulle vara ett steg mot att normalisera synen på användandet av andra droger än alkohol. Ung Vänster anser att tillverkning, försäljning och innehav av narkotika ska vara olagligt. Dock anser vi inte att det ska vara kriminaliserat att bruka narkotika. Innehav av ringa mängder ska inte straffas utan istället bara konfiskeras utan vidare konsekvenser. Att straffa personer som har eventuella missbruk är inte ett effektivt sätt att minska den totala

konsumtionen av droger. Istället leder sådan bestraffning till stigmatisering och gör det svårare för människor med beroendeproblem att söka hjälp. Dagens lagstiftning utgör också ett hinder för människor att till exempel uppsöka akut vård eller anmäla en våldsam partner av rädsla för att den egna användningen ska upptäckas. Samhällets ansvar är att hitta metoder för att människor inte ska hamna i missbruk, inte att straffa redan utsatta grupper.

Sexualbrott

Sexualbrott är en brottskategori som innefattar allt från sexuellt ofredande till våldtäkt. Ung Vänster ser att sexualbrott är ett tydligt uttryck av könsmaktsordningen – mer än 90 % av alla anmälda sexualbrott drabbar kvinnor, samtidigt som 97 % av de misstänkta och 99 % av de dömda förövarna är män. För att bekämpa sexualbrotten krävs därför åtgärder mot hela könsmaktsordningen, såväl de materiella som sociala och kulturella aspekterna. Mer om detta går att läsa i valfaktahäftet om feminism.

Våldtäkt är bland de grövsta brotten som finns, och ett av könsmaktsordningens råaste uttryck. Det är också ett brott med ett enormt mörkertal, där väldigt få av de anmälda brotten går till åtal och ännu färre leder till fällande dom. Den som utsatts möter ofta misstänkliggörande både från rättsväsendet och människor i närheten. I debatten om våldtäkt läggs mycket vikt vid överfallsvåldtäkter, som är ett fruktansvärt brott. Dessa utgör dock en väldigt liten andel av samtliga begångna våldtäkter. I de allra flesta fall är den som utsatts och förövaren bekanta eller närstående. Den skeva politiska debatten försvårar kampen mot våldtäkter och gör det ännu svårare att anmäla då de flesta våldtäkter inte ser ut som de förväntas göra.

Kampen mot våldtäkter och andra sexualbrott kräver en förståelse för hur dessa brott ser ut, och deras sammanhang med könsmaktsordningen. Högerns krav på hårdare straff och fler poliser är oseriösa och grundar sig inte på vare sig forskning eller kontakt med t.ex. kvinnojourer. Ung Vänster kräver genusutbildning för polisen och domstolarna, för att se till att fler brott kan klaras upp och bemötandet av utsatta förbättras, och att sexualbrott prioriteras av rättsväsendet. Vi kräver feministiskt självförsvar på alla skolor, för att stärka kvinnor och tjejer och lägga skulden där den hör hemma. Vi kräver mer stöd till kvinno- och tjejjourerna, för att hjälpa dem i sitt ovärderliga arbete mot det sexualiserade våldet och dess konsekvenser. Vi ser också att en bredare feministisk kamp mot den materiella och ekonomiska ojämlikheten mellan män och kvinnor är avgörande – denna kamp innefattar sex timmars arbetsdag, rätten till heltid, stärkande av anställningstryggheten och mer resurser till välfärden.

Prostitution är en del av det sexualiserade våldet mot kvinnor och bygger på principen att kvinnokroppen är en vara som kan köpas och förbrukas av män. 1999 trädde sexköpslagen i kraft. Den innebär att det är olagligt att köpa sexuella tjänster men inte olagligt att sälja. Detta innebär att kvinnor som är fast i prostitution kan söka vård och anmäla utan att själva vara rädd för att bli åtalad. Förbudet mot att köpa sexuella tjänster är både en markering i var skulden bör ligga och ett verktyg för att bekämpa prostitution. Även om Ung Vänster tycker att sexköpslagen är bra så är den också otillräcklig. Vi kräver att den även ska omfatta sexköp utomlands.

En annan form av prostitution, trafficking – människohandel för sexuella ändamål – är ett växande problem globalt och i Sverige. Forskning visar att länder där prostitution är

lagligt, också har mer av trafficking eftersom att den legala prostitutionen banar vägen för andra. Utöver lagstiftning och polisens arbete måste det vara en del i samhällets arbete mot prostitution att offren kan söka hjälp och stöd hos kvinnojourer och myndigheter. För att bekämpa prostitution och människohandel behövs det mer stöd och resurser åt kvinnor som utnyttjas, större insatser för att hjälpa kvinnor ur prostitution och professionellt stöd och hjälp för de kvinnor som utsatts för prostitution och människohandel.

Hatbrott

Hatbrott är brott som riktas mot enskilda personer pga t.ex deras etnicitet, nationella ursprung, sexuella läggning, könsidentitet eller tro. Ung Vänster menar att även brott som är motiverade av hat mot folk med funktionshinder borde räknas som hatbrott. Den senaste statistiken från Brottsförebyggande Rådet, BRÅ, är från 2016 då det inträffade 6 415 hatbrott varav 4 609 hade en rasistisk karaktär.

Ung Vänster kräver att Polisen prioriterar hatbrott, allt från olaga hot, skadegörelse och ofredande med hatbrottsinslag. Det som behövs är att ställa högre krav på att rättsväsendet använder sig av existerande lagstiftning effektivare i bekämpning av rasistiska och främlingsfientliga brott.

Hets mot folkgrupp är ett brott som innebär att sprida hot eller missaktning mot vissa folkgrupper. Idag är spridning av transfobiska hot och hat inte brottsligt enligt lagen om hets mot folkgrupp. Ung Vänster kräver att lagen utvidgas för att innefatta skydd av transpersoner.

Terrorism

Idag finns det terrorhot mot Sverige från två miljöer, dels från islamistiskt och dels från högerextremt håll.

Den islamistiska, eller islamofascistiska, terrorn har en komplex historia. Det är en reaktion mot västerländsk imperialism och militärdiktaturer i mellanöstern, men också mot demokrati, jämställdhet, modernitet och krav på nationellt självbestämmande. Samma grupper som idag säger sig bekämpa USA och väst var från början i många fall beväpnade och finansierade från USA, som till exempel Al Qaida och olika syriska miliser som nu gått över till IS. Al Qaida och på senare tid IS och individer som är inspirerade av dem har de senast 20 åren utfört en mängd blodiga terroråd riktade mot civila. Det är en typ av angrepp som sällan leder till politiska eller militära vinster men som skapar fruktan och har som syfte att splittra muslimer från icke-muslimska västerlänningar. Sverige har varit relativt förskonade för den här typen av terror fram till 2017 då en terrorist i centrala Stockholm körde ihjäl fem personer och skadade 15.

Hotet från terrorn har använts av högerpolitiker för att rulla tillbaka rättssäkerheten och motivera imperialistiska krig i Mellanöstern.

Den högerextrema, och ofta nazistiska, terrorismen, är betydligt mer utbredd och vanlig i Sverige. Det har funnits en mängd rasistiska terrorister i Sverige, bland annat lasermannen, Peter Mangs och Anton Lundin som dödade tre personer på en skola i Trollhättan 2015. I Norge mördade Anders Behring Breivik 77 personer i Oslo och på Utöya 2011. Dessa var enskilda personer som

påverkades av ett rasistiskt samhällsklimat där det blev normaliserat att se på invandrare och rasifierade som problem. Det finns också mer organiserad högerextrem terror, till exempel ligger Nordiska Motståndsrörelsen (NMR) bakom flera bombdåd och mordbränder, som ingen som tur är än så länge dött av.

Ung Vänster förespråkar inte en utvidgad lagstiftning för att förbjuda NMR, utan menar att det finns tillräckligt lagstöd redan för att hindra dem – problemet är att Polisen och rättsväsendet inte ser dem som ett problem. Lagar som begränsar organisationsfriheten har historiskt alltid använts mot den revolutionära vänstern, och nya förbudslagar skulle troligen användas på liknande sätt.

Sveriges värsta tjuvar – skattesmitarna

Skattebrott är en speciell kategori brottslighet. Dels för att tillskillnad från andra egendomsbrott är inte arbetarklassen överrepresenterade utan tvärtom de allra rikaste, dels är det det sista brottet som moderaterna vill ha "hårdare tag" emot. Det är svårt att tänka en liga som varje år begick rån för 40 miljarder kronor och kom undan med det, utan att det var en skandal. Men de allra rikaste och de största företagen stjälar mellan 30-50 miljarder från våra gemensamma tillgångar varje år.

Ung Vänster vill att de hundra rikaste personerna punktmarkeras av skatteverket och att det ska bli olagligt för banktjänstemän och skattejurister att ge företag och privatpersoner tips på hur de kan smita från skatt. Vi tycker också det är orimligt att det är straffrihet för skattebrott om man erkänner själv.

Brott och klass

Alltför länge har det bedrivits en nedskärningspolitik i Sverige. Klassklyftor och arbetslöshet har ökat. På lång sikt leder en sådan politik till att utslagning, drogmissbruk och kriminalitet bland ungdomar ökar. Självklart begår ungdomar brott i större utsträckning om det inte finns något skyddsnät som fungerar, inga jobb och ingen vettig fritidssysselsättning. Arbetarklassen är överrepresenterad både bland de som drabbas av brott och de som begår brott. Vår politik mot brott bygger på förståelsen att brottslighet beror på materiella och ekonomiska omständigheter, och att lösningarna måste vara kollektiva. Vi har inte råd med batonghögerns repressiva bestraffningspolitik – den kommer inte lösa problemen, utan snarare förvärra dem.

Konkreta förslag för att minska brottsligheten

Borgerliga lösningar

Det finns i princip två borgerliga lösningar på brottsligheten: fler poliser och högre straff.

Fler poliser är ett krav som alla riksdagspartier (inklusive Vänsterpartiet) idag står bakom. Det finns idag ca 20 000 poliser i Sverige och 10 000 civilanställda som jobbar hos Polisen. Det har varit ungefär samma antal poliser de senaste åren, men eftersom att befolkningen har ökat så har polistätheten minskat. Många poliser lämnar sina jobb innan de går i pension vilket är ett problem då antalet erfarna poliser minskar. I internationell jämförelse har Sverige en ganska låg polistäthet, med 195 poliser per 100 000 invånare men då ska man komma ihåg att poliser har olika arbetsuppgifter i olika

länder. Till exempel gör ordningsvakter mycket av det jobb som poliser gör i andra länder.

Ung Vänster är inte nödvändigtvis emot att det anställs fler poliser men tycker att det viktigaste måste vara att fokusera på brottens orsaker, så som fattigdom, socialt utanförskap och arbetslöshet. Vi tycker att mer polisresurser ska läggas på att bekämpa prostitution, trafficking och hatbrott och mindre på att lagföra narkotikamissbrukare, utvisa flyktingar och att skydda nazistiska demonstrationer. Dessutom bör polisutbildningen stärkas med mer inslag av framförallt sociologi och psykologi.

Hårdare straff är ett annat, ständigt återkommande högerkrav. Ung Vänster är emot högre straff då det inte finns några vetenskapliga bevis för att hårda straff avskräcker brottslighet. Istället leder straff och isolering från det normala samhället ofta till att risken för återfall ökar då man har svårt att få nya jobb, man förlorar sitt sociala kontaktnät, sitt boende och lär känna massor av kriminella människor samtidigt som respekten för samhällets regler minskar. Särskilt illa är de förslag som innebär lägre straffålder och högre straff för unga, eftersom att det skulle förhindra en normal uppväxt och ge få möjligheter i livet. Ung Vänster vill därför ha betydligt kortare fängelsestraff och fler insatser för att motverka återfall.

Våra förslag

Våra förslag för att bekämpa brottslighet handlar om att bekämpa kriminalitetens orsaker.

- Bekämpa fattigdom och social utsatthet. Först och främst måste fattigdom och socialt utanförskap minskas, det är därifrån de flesta av både småtjuvar och gängmedlemmar kommer. För att göra det är en politik för att avskaffa arbetslösheten

med bra betalda, riktiga och viktiga jobb det allra viktigaste. Satsningar på utbyggd och gratis kollektivtrafik, bostäder åt alla och en fungerande välfärd hade skapat massor av arbeten och skapat en framtids-tro hos de som idag saknar det.

- Motverka psykisk ohälsa. Psykisk ohälsa är något som har tydliga samband med framförallt våldsbrott. Exempelvis bedöms risken för att en man med schizofreni begår mord vara 17 gånger högre om han dessutom har alkoholproblem. Det behövs insatser både för mer kuratorer i skolan för att tidigt upptäcka psykiska sjukdomar, och mer resurser till barn- och ungdomspsykiatri (BUP), såväl som till psykiatri överlag.
- Bekämpa missbruk och beroende – inte missbrukare. Missbruk, både av alkohol och narkotika, hänger ofta ihop med andra brott, inte minst våldsbrott. En mycket stor del av alla våldsbrott i Sverige sker utanför krogen på fredag och lördagkvällar. Därför är Ung Vänster för en fortsatt restriktiv alkoholpolitik och därför är borgerliga förslag om längre öppettider på krogen något som med största sannolikhet skulle leda till en ökning av våldsbrotten. Dessutom behöver missbruk- och beroendevården få betydligt utökade resurser, idag beräknas den bara nå en av fem personer med missbruk. För att fler ska söka vård krävs att eget bruk av narkotika inte bestraffas.
- En kriminalvård som inte leder till återfall. Idag leder en fängelsevistelse ofta till att chansen att du begår nya brott ökar, inte minskar. Detta eftersom att du isoleras från samhället, umgås uteslutande med andra kriminella och har svårt att få jobb när du blir fri, och dessutom ofta leder till att du förlorar ditt sociala nätverk. Vi vill ha kortare straff och ett rättssystem

som fokuserar på vård istället för på straff.

- En meningsfull fritid. Många kriminella börjar begå brott i de undre tonåren. Vi vill ha meningsfulla och roliga nyktra mötesplatser på eftermiddagar och kvällar för både barn och unga. Erfarna och duktiga fritidsledare som kan se om någon riskerar att hamna snett är på lång sikt en både humanare och effektivare form av brottsbekämpning än fler poliser.

Ökar brottsligheten?

De senaste åren har det varit en stor debatt om brottsligheten ökar, minskar eller ligger på ungefär samma nivå som tidigare. Skillnaden mellan höger och vänster handlar inte om hur vi läser statistik och det är inte här vi ska lägga huvuddelen av vår argumentation.

Sanningen är förstås komplicerad eftersom brottsligheten beror på en mängd olika kategorier och att brottsligheten delvis har ändrat karaktär. Till exempel har fallen internetbedrägerier ökat när tillgång till internet ökat och framförallt när fler äldre skaffat internet. Totalt kan man konstatera att egendomsbrotten minskar medan brotten mot person ökar.

Anmälningarna av sexualbrott har ökat de senaste tio åren. Under de senaste två åren har också andelen kvinnor som uppger att de utsatts för sexualbrott mer än dubblats. Det är svårt att dra säkra slutsatser om ifall sexualbrotten har ökat, då ökningen också kan bero dels på förändrad lagstiftning och dels på en större medvetenhet om sexualbrott och större benägenhet att anmäla, till följd av den feministiska kampen i samhället. Statistiken visar det vi feminister redan vet, att sexualiserat våld är vardag i könsmaktsordningen. Vi bör

använda oss av den här statistiken för att kräva att politikerna tar mäns våld mot kvinnor på allvar.

Andelen offer för dödligt våld har ökat de senaste tre åren men är lägre än för tjugo år sedan. Det är delvis andra som drabbas. Färre kvinnor mördas av sina män och fler män skjuts ihjäl av andra män, framförallt i gänguppställningar. Den typ av våldsbrott som nödvändiggör sjukhusvård har minskat de senaste 10 åren.

Vid statistik över till exempel våldsbrott över en längre period är det viktigt att veta att vad som räknas som våldsbrott har förändrats under de senaste 40 åren. Det finns idag en betydligt lägre tolerans för våld i samhället totalt. Antalet mord i Sverige har legat runt 100 personer om året sedan 1970-talet men eftersom att befolkningen har växt har i själva verket antalet mord per invånare minskat.

Vad som definitivt har ökat de senaste åren är oron för brottsligheten. Även om en del av anledningen till den ökade oron troligtvis är mediernas rapportering, känslan av att polisen inte fungerar och den politiska debatten är folks otrygghet ett verkligt och allvarligt problem.

Framförallt är kvinnor oroliga för att utsättas för brott. 19 % av befolkningen är så orolig för att gå ut sena kvällar att man avstår. 30 % av kvinnor känner sig otrygga när de går ut jämfört med 9 % av männen.

Den rasistiska och sexistiska rättsapparaten

I Sverige lever vi i könsmaktsordningen och i ett rasistiskt samhälle. Detta är något som genomsyrar hela samhället, och därmed också

staten och rättsväsendet. Vi ser att rasifierade kvinnor och män utsätts för den rasistiska statens uttryck, men på olika sätt. Rasifierade unga killar stannas oftare av Polisen (statistik) för att de misstänks inneha narkotika än icke-rasifierade killar i samma ålder. Rasifierade kvinnor utsätts mer för fördomar och förtryck inom texskola och vård. Det finns en fördom om att rasifierade familjer skulle ha mer patriarkala strukturer, detta är en rasistisk mytbildning då det inte finns någon statistik som styrker detta.

Vi kan se att det är extremt få anmälningar som leder till åtal gällande våldtäktsbrott. Detta beror på att kvinnors berättelser inte tros eller tas på allvar. Skulden läggs på offret istället för på gärningsmannen.

Ett särskilt problem i samhället är våldet mot kvinnor. Vi kräver skärpt lagstiftning, men också en förändring i domstolsväsendet och hos polisen. Många gånger blir kvinnor till exempel utfrågade om helt irrelevanta saker, som vad de hade på sig och hur många de haft sex med förut, vilket upplevs som en andra kränkning. Alla som är inblandade i rättsprocessen när det gäller våld mot kvinnor borde ha utbildning i genusfrågor och kring sexualiserat våld.

Straff

Straff får inte ses som en samhällelig hämnd, utan måste inriktas på att de som döms ska kunna komma tillbaka till samhället, utan att begå nya brott. Det finns inget vetenskapligt stöd för att hårda straff är avskräckande och minskar benägenheten att begå brott. Att i årtal sitta isolerad från resten av samhället tillsammans med andra kriminella är istället, knappast förvånande, något som kan leda in folk på grövre och upprepad brottslighet.

Moderaterna, Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna ropar alla på högre straff och fler poliser. Detta gör de utan något vetenskapligt stöd och de gör sitt bästa för att tala till folks rädsla och oro. Det räcker med att kolla på USA för att se att hårdare straff inte fungerar. USA har mindre än 5 % av jordens befolkning men 25 % av alla fångar. Det finns extremt långa fängelsestraff även för mindre allvarliga brott och i en del delstater till och med dödsstraff. Ändå är mord mer än fyra gånger så vanligt och samma sak gäller för alla brott. Högre straff leder inte till färre brott.

Anledningen till att USA har så många brott beror på att de har låga skatter, nästan ingen välfärd och enorma klassklyftor – precis det samhället som högern vill skapa här i Sverige. Vi vill istället ha ett jämlikt samhälle där alla unga kan få jobb, bostad och framtidstro och i ett sådant samhälle kommer också brottsligheten minska.

och gör det svårare för människor med beroendeproblem att söka hjälp.

- Ung Vänster kräver genusutbildning för polisen och domstolarna för att se till att fler sexualbrott klaras upp och för att bemötandet av de utsatta ska förbättras. Arbetet för att lösa sexualbrott behöver även prioriteras av rättsväsendet.
- Ung Vänster kräver också att Polisen prioriterar hatbrott. Högre krav måste ställas på att rättsväsendet använder sig av nuvarande lagstiftning för att mer effektivt bekämpa brott från rasister och nazister.
- Ung Vänster vill att de hundra rikaste personerna punktmarkeras av skatteverket och att det ska bli olagligt för banktjänstemän och skattejurister att ge företag och privatpersoner tips på hur de kan smita från att betala skatt.

Avslutning

- Ung Vänster anser inte att hårdare straff och fler poliser är en universell lösning på problem rörande brott och straff. För att komma åt brottsligheten behöver samhället byggas jämlikare. Vi anser att långsiktiga lösningar som bygger på forskning och ökad trygghet är vägen för att komma åt vålds- och narkotikabrott.
- Ung Vänster är för en restriktiv drog- och alkoholpolitik. Inte för att vi anser att det på någon moralisk grund är fel att berusa sig, utan för att vi ser vilka konsekvenser alkohol och narkotikamissbruk får. Att straffa personer som har eventuellt missbruk är inte ett effektivt sätt att minska den totala konsumtionen av droger. Istället leder sådan bestraffning till stigmatisering

Frågor och svar

Vill ni ha fler poliser?

Det kan säkert behövas fler poliser på flera ställen, som till exempel när det bara finns fyra polisbilar i hela Jämtland. Men när det gäller att förebygga brott så finns det andra satsningar som är betydligt viktigare, som fler fritidsledare, mer skolpersonal och mer resurser till socialtjänsten.

Ni vill inte ha högre straff men om någon våldtog din syster tycker inte du att han ska få det högsta straffet som finns?

Problemet är att det nästan inte är någon som döms. Det är där vi måste börja, i att förändra attityder för vad som är sexualbrott och att de inte läggs ner av Polisen. Alldeles för ofta frias våldtäktsmän och därför tycker vi att det är viktigare att det begås färre våldtäkter och att fler döms, inte att straffa den procent av de som åker dit hårdare.

Är det sant att det är fler mord per invånare i Sverige än i andra länder?

Man brukar räkna antalet mord per 100 000 invånare. Sverige har de senaste åren haft runt 100 mord, vilket är ca 1 mord per 100 invånare. Det är ganska genomsnittligt för ett europeiskt land, lite mer än Norge och Tyskland och lite mindre än Finland och Frankrike och ganska exakt lika mycket som i Storbritannien. Litauen har flest mord per invånare i EU, 5,8. USA har 5,3 mord per invånare, alltså ungefär 5 gånger så många mord som Sverige, Mexiko har 20,5 mord per hundra tusen invånare och El Salvador, som har flest mord per invånare har över 60 per 100 000 invånare.

Så nej, Sverige är inte farligare än andra länder och det begås dessutom färre mord och våldsamma brott än för 20 år sedan.

Ordlista

Egendomsbrott

Brott mot någons kontroll över det den äger, till exempel stöld, häleri eller förskingring.

Mörkertal

När alla som utsätts för ett brott inte anmäler det är det svårt att veta exakt hur många som utsätts för brottet. Detta kallas ett mörkertal. Till exempel uppskattar BRÅ att bara ett av tio sexualbrott polisanmäls.

Skattebrott

Att hålla undan pengar som man enligt lag ska betala som skatt till staten. De senaste åren har det gång på gång avslöjats hur de rikaste i samhället smiter från skatt, t.ex. i Panama-skandalen.

Stigmatisering

När en individ eller grupp i samhället tillskrivs negativa egenskaper och utstöts eller diskrimineras.

